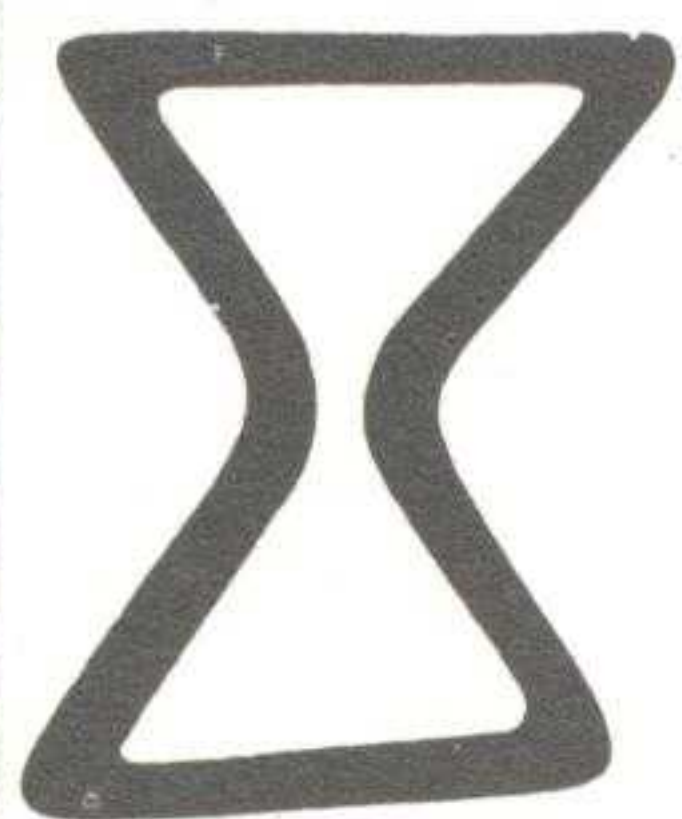

de zandloper

'79|4

een uitgave van de vereniging oud-ede

het Tolhuis aan de Stationsweg

GLASSCHADE HERSTELLEN

JANSEN v/h de NOOY bellen

tel.: 16308

tevens verkoop en plaatsing van alle soorten glas.

SPIEGELS en GESLEPEN GLASPLATEN

ISOLATIEGLAS van THERMOPANE - POLYGLAS

of aluminium voorzetramen.

GLASHERSTEL JANSEN v/h de NOOY

Bettekamp 13-Ede tel.: 16308

SCHILDERSBEDRIJF de NOOY

voor alle onderhoudswerken, zowel binnen- als
buitenwerk, sanswerk, sierpleister, sigmulto,
behangwerk en andere schilderswerkzaamheden.

voor informatie

naar :

JANSEN

Bettekamp 13 - Ede

tel.: 16308

DAGELIJKS BESTUUR

voorzitter : D. de Nooy, Wagenaarln 16,
6711 GB EDE-Gld - tel.: 12373.
sekretaris : J. Clant, Amsterdamsewg 34,
6712 GJ EDE-Gld - tel.: 15997.
penningmeester: J. Smit, Arendshorst 29,
6714 LV EDE-Gld - tel.: 32462.

ERE-LEDEN

H. M. Oldenhof,
J. de Nooy.

MUSEUM-ADRES

Museum Oud-Ede, Museumpln 7,
6711 NA EDE-Gld - tel.: 19554.

CONTRIBUTIE

De minimale contributie bedraagt
f 15,- per jaar, over te maken op
postrekening 35 34 268 van de pen-
ningmeester Oud-Ede te Ede.

REDAKTIE van het blad DE ZANDLOPER

J. Das, Weerdenstein 205,
6714 CP EDE-Gld - tel.: 17052.

Mv E. Hendriksen, Wilterdinkstr 9
6712 EB EDE-Gld - tel.: 13074.

A. van Leest, De Zoom 20,
6711 BN EDE-Gld - tel.: 11419.

eindredactie: S.J. Ouwendijk, Nettelhorst 43,
6714 MA EDE-Gld - tel.: 33089.

KOPY

Alle kopy gaarne inzenden aan het
adres van de redactie:

Redactie Zandloper, Museumpln 7,
6711 NA EDE-Gld.

VERANTWOORDING voor GEPUBLICEERDE TEKSTEN

De redactie van De Zandloper is u zeer erkentelijk voor al uw bijdragen in de kopy.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van historische- en technische gegevens blijft echter uitdrukkelijk voorbehouden aan hen, die deze kopy hebben ingezonden.

De redactie kan eveneens geen verantwoording nemen voor het niet vermelden van de bron, etc., bij het plaatsen van ingezonden stukken en artikelen.

☆ ☆

☆

AKTIVITEITEN-AGENDA van de Vereniging "OUD-EDE"

De lezing met dia's en munten, welke op dinsdag 23 oktober j.l. door de heer Vinkenburg van het Rijksmuntenkabinet zou worden gehouden in "Ons Huis" is helaas tot nader order uitgesteld door ziekte van de heer Vinkenburg.

Het aflassen van deze lezing kwam helaas pas vrij laat in de pers, waardoor wellicht vele belangstellenden niet tijdig zijn geïnformeerd.

Onze excuses hiervoor.

Zodra deze lezing opnieuw kan worden gepland, ontvangt u hierover nader bericht.

zaterdag 31 mei 1980 :

Grote landelijke klederdrachtenshow in de Flevohof.

**Nadere mededelingen volgen te zijner tijd.

☆ ☆

☆

☆

TOLLEN IN EDE

Tot aan de eerste twintig jaren van deze eeuw waren verschillende wegen in ons dorp, evenals overal elders, afgesloten met een slagboom, die pas na het betalen van een klein bedrag, door de tolgaarder werd opgehaald.

Die tolgaarder was veelal een gemeentewerkman, belast met het onderhoud van de wegen in zijn omgeving.

Hij kon moeilijk op twee plaatsen tegelijk zijn, dus moest

zijn vrouwlief vaak bijspringen voor het bewaken van de tol. ★

Deze tollen vormden eigenlijk een voorloper van de huidige wegenbelasting, want de opbrengst was, althans op papier, bestemd voor het onderhoud van de wegen. ★ ★

In onze gemeente bestonden de wegen vrijwel uitsluitend uit zand en grint; slechts door de kom van Ede liep, als onderdeel van de in 1828 aangelegde straatweg Amersfoort-Arnhem, een beklinkerde straat.

De Stationsstraat werd door de Edenaren altijd de "Grintweg" genoemd, omdat, ondanks de vele villa's die er geleidelijk aan verrezen, het wegdek uit grint bestond, dat in de zomer veel stof en in de winter grote modderpoelen opleverde.

Wel had notaris Fischer in de gemeenteraad verschillende malen aangedrongen op verharding, maar mede door de zwakke positie van de gemeentekas, zonder resultaat. Pas in 1886 werd besloten tot bestrating; geld was er toen evenmin, maar de vroede vaders dorsten het risico aan daarvoor een bedrag van f 9000, - te lenen.

Men vertrouwde erop, dat deze eenmalige uitgave op den duur voordeliger zou zijn, dan het jaarlijks terugkerende onderhoud van de grintweg.

Bovendien stond er halverwege de Stationsweg de tol, die geld in het laatje bracht (de naam Tolhuislaan herinnert nog steeds hieraan).

En deze tol was niet de enige; in 1910 telde onze gemeente behalve de tol aan de Stationsweg ook nog een tol tussen Ede en Lunteren, tussen Lunteren en Barneveld en tenslotte, juist op de grens van beide gemeenten nog een tol tussen Bennekom en Wageningen.

De opbrengst van de laatste twee genoemde tollens moest worden gedeeld met respectievelijk de gemeente Barneveld en de gemeente Wageningen.

Het kwam er op neer, dat een rijtuig, rijdende van Wageningen naar Barneveld vier maal tolgeld moest betalen. Voetgangers konden overigend door een vrij smalle opening vrij passeren.

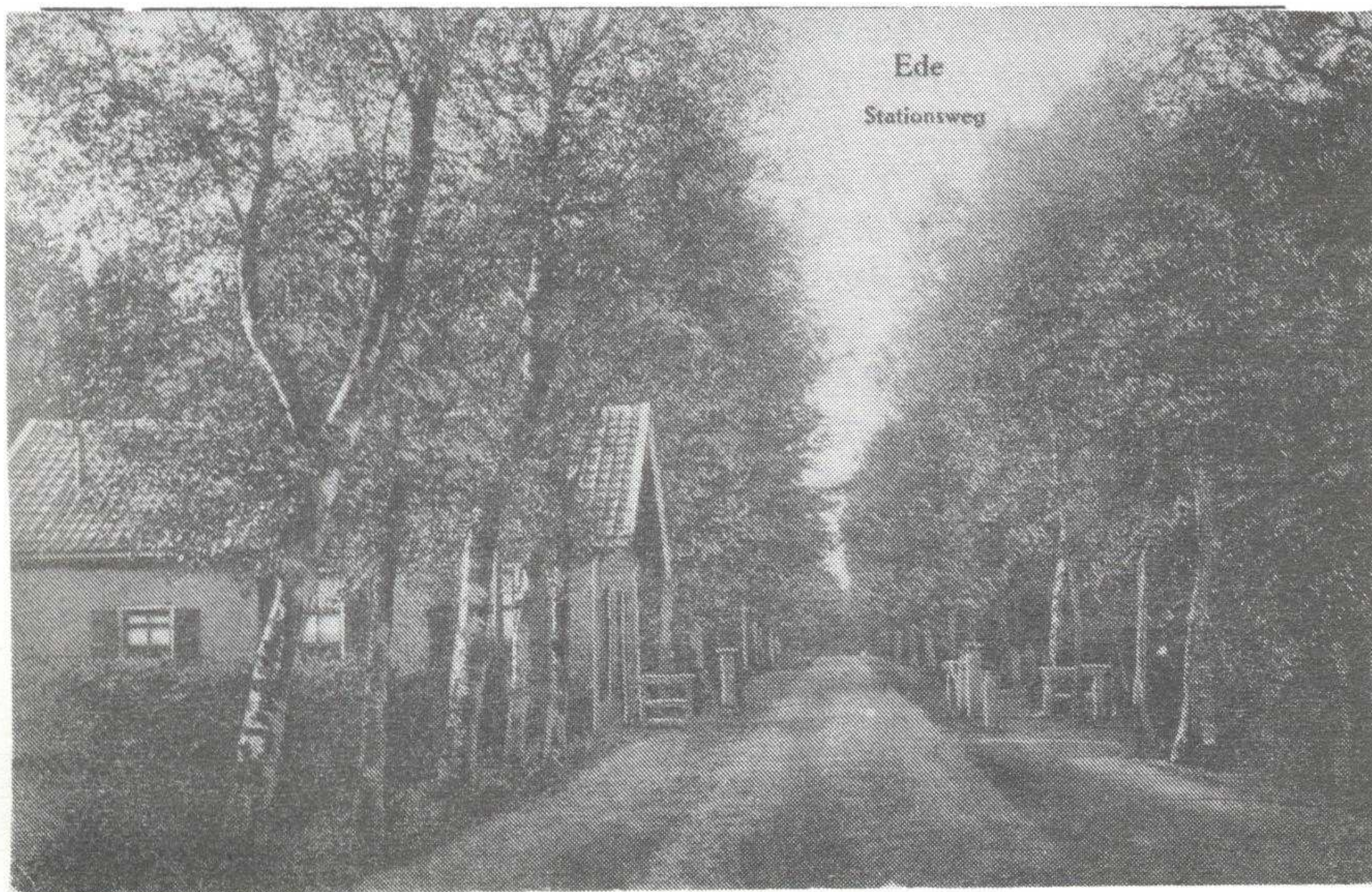
Toen in het begin van deze eeuw de auto sterk in opkomst

kwam, was dat een gereede aanleiding om voor dergelijke voertuigen een hoger tarief in te voeren, uitgaande van de gedachte, dat wie auto kon rijden ook wel over wat meer losse centen beschikte.

Maar de tol aan de Stationsweg werd er niet rijker van; de automobilist en ook veel slepers, maakten gebruik van de nieuwe weg, die door het Rijk was aangelegd, om de kazernes heen, om dan via de Berkenlaan weer de Stationsweg te bereiken, waardoor zij geld uitspaarden.

In de raadsvergadering van 20 augustus 1910 werd een adres, ingediend door de Edese Handelsvereniging, ondertekend door de heren L. van Omme en L. de Hoed, behandeld, waarin gepleit werd voor opheffing van de tol-
len.

De navolgende argumenten werden onder meer aangevoerd: tolheffing was een middeleeuwse instelling; de tol aan de Stationsweg splitste het dorp in tweeën, terwijl automobielen en wagens veelal een omweg maakten, hetgeen voor kleine neringdoenden wier klanten aan weerszijden van de tol woonden een onmogelijke zaak bleek, waardoor zij het volle pond betaalden.

Tol met tolhuis aan de Stationsweg

De Raad stond niet afwijzend tegenover dit adres, maar de gemeenschappelijke tollens vormden een groot struikelblok.

Bij onderhandelingen bleek dat Wageningen vierkant tegen de opheffing was en dat Barneveld wel akkoord ging mits de gemeente Ede even zo vrolijk jaarlijks het hen toekomende deel van het tolgeld zou uitbetalen.

Aan deze voorwaarde kon Ede natuurlijk onmogelijk voldoen, dus bleven de tollens gehandhaafd totdat in een gemeenteraadsvergadering op 14 april 1917 dit onderwerp opnieuw ter sprake kwam.

Ditmaal werd een verzoek tot opheffing ingediend door de heer J. C. Volmüller, die echter in eerste instantie alleen de tol aan de Stationsweg op het oog had.

Verschillende raadsleden, waaronder de heren Tulp, van Hunnik en Hoolboom toonden zich echter voorstanders om dan maar gelijk alle tolbomen te laten verdwijnen.

De heer M. van Steenbergens wilde daarentegen niet over één nacht ijs gaan en stelde voor, zoals gewoonlijk wanneer iets op de lange baan moet worden geschoven, om een commissie te benoemen die de zaak terdege zou bestuderen.

Hiermee ging de raad akkoord en de commissie werd gevormd door de heren Tulp, Dinger, v. d. Voort, Steenbergens en van Hunnik.

Men sloeg spijkers met koppen; reeds op 9 augustus van datzelfde jaar werd een uitvoerig rapport uitgebracht, waarin werd voorgesteld de tollens op te heffen.

Geconstateerd werd dat deze beslissing de gemeente jaarlijks rond de f 3000,- zou gaan kosten, waar tegenover stond dat het verkeer tussen de dorpen onderling werd bevorderd en tevens het vreemdelingenverkeer ten goede zou kunnen komen.

Wethouder E. Jochemsens uit Bennekom vond het een hard gelag, om zo maar drie duizend gulden door de vingers te laten glippen, maar met twaalf tegen vier stemmen werd het voorstel toch aangenomen.

Opnieuw werd contact gezocht met Barneveld en Wageningen; ook hier bleek men nu met de tijd mee te gaan en men ging zonder tegenstribbelen met de opheffing akkoord.

Nadat goedkeuring werd verkregen van Gedeputeerde Staten, werden op 1 september 1918 de laatste vier tolleren van de gemeente Ede verwijderd.

De tolgaarders konden blijven wonen in de tolhuizen, die eigendom waren van de gemeente; alleen het tolhuis aan de Stationsweg, weliswaar met een grote lap grond, was zo bouwvallig dat B. en W. het raadzamer vonden om dit pand te verkopen.

De heer C.J. de Cruiff, directeur van de E.W.M. bood er f 7.000, - voor, maar het College vond dit bod veel te laag.

Het huis werd in een publieke veiling gebracht, waar echter het hoogste bod slechts f 6.000, - bedroeg, zodat men haastig bakzeil haalde en terug kwam bij de heer de Cruiff, die het pand alsnog kocht, het oude huis sloopte en op dezelfde plaats een villa liet bouwen.

Reeds eerder waren twee tolleren in onze gemeente uit de circulatie genomen; één op de Zuid-Ginkel en één onder aan de Paasberg, even voor het huidige Postkantoor.

De tol op de Ginkel zal wel verband hebben gehad met het vroegere vrachtverkeer uit Duitsland naar de koopsteden in het westen van ons land.

Voor de straatweg Ede-Arnhem was aangelegd, trokken deze wagens voorzien van extra brede wielen, teneinde wegzakken te voorkomen, even voorbij de pleisterplaats Zuid-Ginkel, rechts de heide op om via de aloude Hessenwegen met een boog om ons dorp heen te rijden.

Omtrent de tol onder aan de Paasberg is nog een arrdig verhaal in omloop; hoeverre het echter op waarheid berust, is moeilijk vast te stellen.

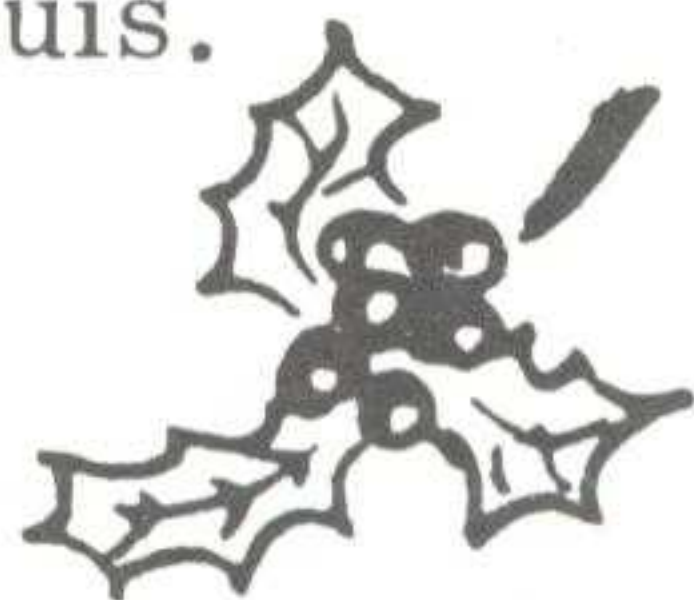
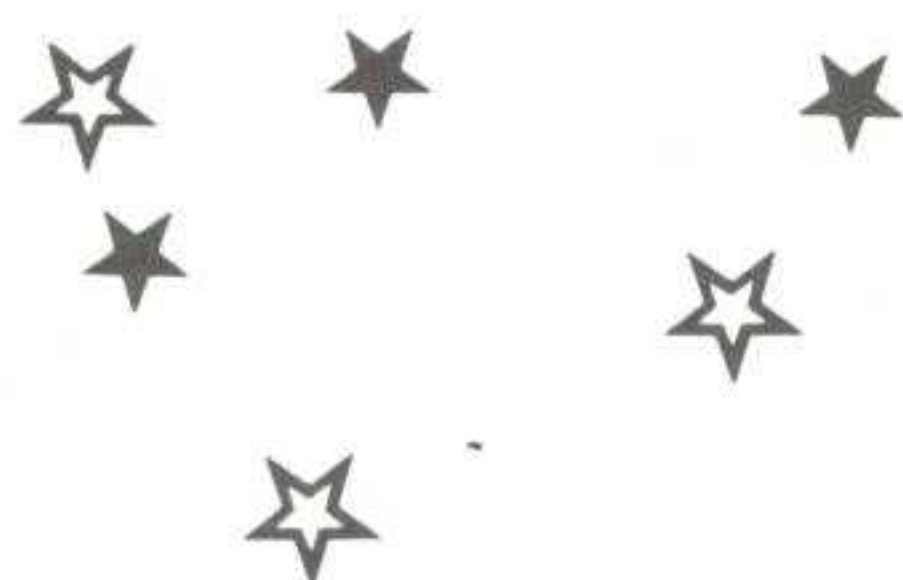
Op een najaarsavond keerde Bart Jansen, rond de eeuwisseling een bekende stroper, van de heide terug.

Tevreden met zijn vangst, vier konijntjes aan een touw rond zijn middel, slenterde hij de Langenberg af.

Plotseling dook in het schemerdonker de veldwachter op en begon hem lastige vragen te stellen. Bart bedacht zich geen ogenblik, schopte zijn klompen uit en zette er de sokken in. De veldwachter hem na en zo ging het de Paasberg af; de man van de wet, gehinderd door zijn zware uniform verloor al gauw terrein. Bij het tolhuis

gekomen keek Bart eens achterom, zag in het duister geen veldwachter, maar horde wel de dreunende laarzen. Als bij ingeving glipte hij de achterdeur van het Tolhuis binnen, gooide de verblufte vrouw, die hij overigens goed kende, een konijn toe en zei: "Die is voor jou, maar dan moeten jullie direkt met mij mee zingen". Even later hoorden zij de veldwachter aankomen, waarop Bart en met hem het tolgaardersgezin plechtig inzette: "Hijgend hert der jacht ontkomen". De veldwachter bleef staan luisteren, gaf de jacht op de stroper op en mompelde: "Wat een godvrezend gezin is dat bij de tolgaarder"

H. J. Nijenhuis.

De Groete uit Ede.

19/8 '12

Shenjan

Tol, onder aan de Arnhemseweg

Had EDE in het grijze verleden ook een GALGENBERG ?

Bijna iedereen weet, dat in Lunteren een Galgenberg is, maar had Ede ook zo'n berg?

Navraag leverde niets op en op oud kaart-materiaal is niets van dien aard te vinden.

Toch is er over geschreven en wel in het Buurtboek van Ede-Veldhuizen.

Op de buurtspraak van 16 oktober 1754 van deze buurt, wordt het geschil behandeld met de buurt "Manen" over de grenzen van beide buurten.

Ook in 1628 was er al een verschil van mening over deze kwestie.

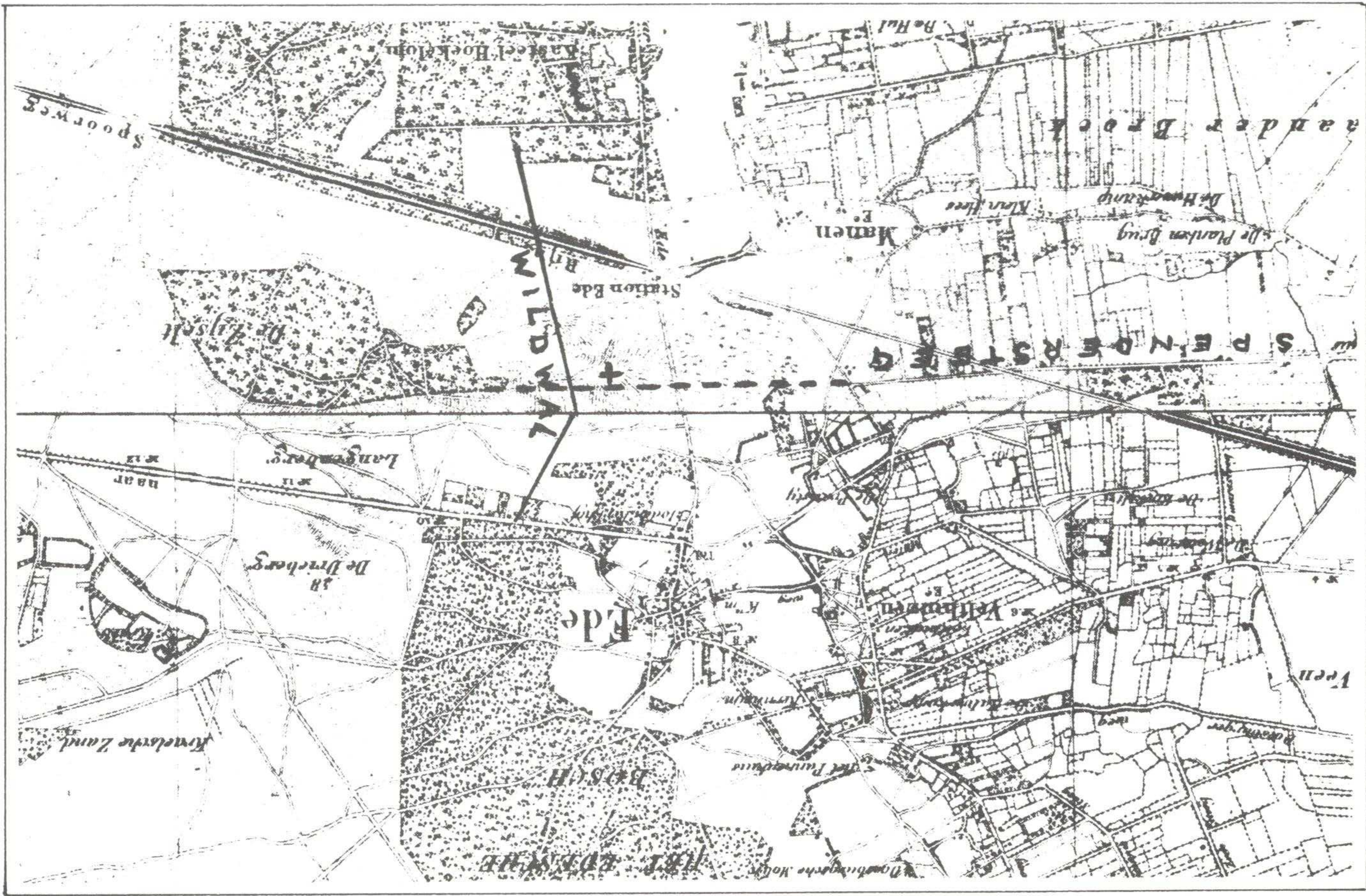
Ede-Veldhuizen beschuldigde Manen ervan, dat zij hun beesten hadden laten weiden op hun grond. Volgens de notulen van die vergadering (wij citeren:) liep de grens vanaf de Spendersteeg linie regt tot op de pol of bult die er geworpen is omtrent een halve roede van de Manense-molenweg op Ede schietende en vandaar op een heuvel, waarop een paal gezet is, en van de voorgeschreven heuvel tot den hoogen heuvel waarop ook een paal gezet is, van voorgeschreven hoogen heuvel tot op een berg nu de Kattenberg en voor dezen de Galgenberg genaamt, tussen welken hoogen heuvel en den Kanttenberg twee scheijpalen op twee heuveltjes gezet zijn en van voorgeschreven Kattenberg linie regt tot op den polle die bij de wiltgraaf is opgeworden enz., enz..

Bekijken we nu het kaartje, dan moeten we een lijn trekken van de Spendersteeg naar de noordgrens van de Sijs-selt (zie stippellijn); de kleine heuveltjes lagen dus in het Maanderzand en voor de wiltgraaf moet dus de Galgenberg hebben gelegen. Op het kaartje is duidelijk een berg te zien (zie kruisje), dus het kan haast niet anders of dit moet de bewuste Galgenberg zijn geweest, waar vroeger de misdadigers werden terechtgesteld.

Een berekening leert, dat op de huidige plaats nu de Bergansius-kazerne staat. Wel een lugubere plek!!.

G. A. Ossekoppele.

Museum Grietje Tump

OP 5 oktober heeft burgemeester A. Martini van Landsmeer het Grietje Tumpmuseum geopend aan de Kadoelenweg 69, lees ik in het weekblad van het Amsterdamse telefoon-district, Amsterdams Peil. Misschien een wat raadselachtige mededeling: wat heeft de telefoon met zo'n museum te maken, wie was Grietje Tump en wat doet de Landsmeerse burgemeester op Amsterdams grondgebied? Nou, dat laatste zit zo: Amsterdam heeft een stukje Landsmeer toegewezen gekregen, maar grenzen zijn er om af en toe te overschrijden en die Kadoelenweg is nog helemaal Landsmeer.

Grietje Tump heeft in het huisje, dat nu haar

naam draagt, tot 1973 gewoond, toen ze, 77 jaar oud, overleed. Haar buurjongen Frans Poulain, die jarenlang voor haar had gezorgd, kreeg daarna de beschikking over dat huisje en dat heeft hij in zijn vrije tijd als klein museum ingericht. Hij werkt bij de telefoon, vandaar dat ik dit alles uit Amsterdams Peil haal, anders zou ik het nog niet geweten hebben. Frans heeft het pand gerestaureerd en de hele inrichting heeft hij zelf bekostigd. Er is een interessante collectie curiosa bijeen gebracht, zoals meubels, gebruiksvoorwerpen, koopcontracten, enz.

Wie het museum bezoeken wil kan er terecht op zaterdag en zondag van 2 tot 5.

De DECEMBERMAAND

De maand december is voor velen een maand van geven en nemen; met andere woorden, kadootjes ontvangen met Sinterklaas of met Kerstmis en zorgen dat anderen ook wat krijgen.

Voor kleine kinderen een spannende tijd, voor moeders een zorgelijke tijd, vooral in vroeger jaren; hoe moest alles toch voor elkaar komen, de inkomsten waren toendertijd niet zo als we dat nu over het algemeen zijn gewend. Daar staat tegenover dat kinderen en groteren in vroeger tijd wel eerder tevreden waren.

Als je iets kreeg was je er echt dankbaar voor. Voor een blokkendoos van 30 cent was men destijds meestal dankbaarder dan voor al die dure automatische- of computer-gestuurde spellen van tegenwoordig.

Als we nu eens bekijken wat bijvoorbeeld de Protestantse Bewaarschool toen uitgaf in de diverse jaren aan Kerstviering en we zetten daar tegenover wat we zelf thuis besteden aan een Kerstfeest anno 1979, dan zouden je haast de koude rillingen over de rug lopen.

En dan praten we nog wel over "die goeie ouwe tijd". Toch geloof ik dat het voor heel velen goed zou zijn geweest indien ook zij die tijd zouden hebben meegemaakt. Dan ga je de waarde van allerlei zaken wel wat beter inzien en ook leren de kleinste dingen te waarderen.

Voor al als je met Kerst iets krijgt van je eigen kinderen, al is het nog zo klein, daar kan een grote liefde achter verscholen zitten en wat is mooier dan iets wat met liefde wordt gegeven.

Zoals straks al gezegd, als we kijken wat de Bewaarschool met Kerst deed voor de kinderen, dan was dat in die tijd al heel wat.

Er werd actie gevoerd om de kinderen bijvoorbeeld wat warmere kleren te kunnen geven, of een blokkendoos. Men begon dan al om bij de gemeente een aanvraag in te dienen om met een lijst rond te mogen gaan voor financiële hulp.

Aan de kop van de lijst was door het bestuur een verzoek geschreven, hetgeen in 1929 b. v. luidde:

Bestuurderessen der Protestantse Bewaarschool te Ede wenschen voor de kinderen dier school evenals gewoonlijk tegen het aanstaande Kerstfeest een kerstboom gereed te hebben en daarbij aan kinderen van behoeftige ouders kleederen uit te delen, nemen wij de vrijheid uwe zeer gewaardeerde medewerking in te roepen die zij bij vorige uitdeelingen zoo ruimschoots mocht ondervinden. Zij verzoeken u beleefd op onderstaande lijst van uwe medewerking voor het beoogde doel te doen blijken. ☆
Ede, november 1929, namens het bestuur, ☆

J. Tielkemeijer-van Wessem. ☆

Dan werd er ten eerste door de dames bestuursleden getekend en natuurlijk een bedrag achter de naam ingevuld. Als nu de eerste bedragen maar hoog genoteerd waren, dan liep de rest ook wel goed, want je naam stond er bij en je kon voor een ander toch niet onder doen!

Het gebeurde meerdere malen, dat als je met deze lijst ergens aan de deur kwam, de lijst eerst mee naar binnen werd genomen, waar eens goed werd gekeken wie er al op stonden en welk bedrag er stond genoteerd.

Zelf stond je dan al die tijd buiten in de kou te wachten. Als je zo de lijst van 1929 eens nakijkt en alle namen met bedragen ziet, dan zou je denken dat men eerst de gegoede stand bezocht en daarna pas de arbeiders, want hoe verder je op de lijst komt, hoe lager de bedragen worden.

Om rond te gaan met deze lijst had men ruimschoots de tijd; de aanvraag was op 7 november 1929 al ingediend bij de Gemeente en was geldig in het tijdvak tussen 18 november en 24 december 1929.

Wel moest binnen 8 dagen na beëindiging van de kollekte het bedrag van de opbrengst aan B. en W. worden medegedeeld. Vooraf moest ook eerst een leges betaald worden van 50 cent.

Toch werd in 1929 een bedrag opgehaald van f 159, 15, benevens vele kleertjes en wollen ondergoed, dat de

Bewaarschool in ontvangst mocht nemen van de Nederlandse Naaivereniging, op voorspraak van haar presidente, mevr. de Baronesse Creutz uit Ede.

Met dit bedrag kon de Bewaarschool een prachtig feest organiseren en alle kinderen nog iets geven ook. ★ ★

Hieronder volgt een kleine specificatie van de uitgaven:

-uitgave aan speelgoed	f 35,11½	★
-aan koekjes, etc.	- 9,98	
-cadeau voor leidster, mej Bremer	- 5,00	
-cadeau 1e helpster, mej Schuurman	- 2,50	
-cadeau 2e helpster, mej Teunissen	- 2,50	
-voor het lopen met de lijst	- 3,00	
-het ophalen van stoelen	- 0,50	
-het aansteken van de kerstboom	- 1,50	
-diverse andere zaken	- 2,71	

Totale uitgaven f 62,80½

Bewaarschool aan de Bettekamp (geheel rechts mej Bremer)

Het bedrag dat overbleef van de kollekte werd gestort in de kas van de Bewaarschool en kon zodoende weer worden besteed voor andere zaken.

Het is ook wel eens leuk om te zien wat er zoal werd gekocht en bij wie; zo kreeg onder andere:

Jan Plate, een trompet; Henrdik Droffelaar, een tekenlei; Henkie Karsen, een paardje; Woutje Weijland, een blikken serviesje; Nord Pietersen, een kaatsbal.

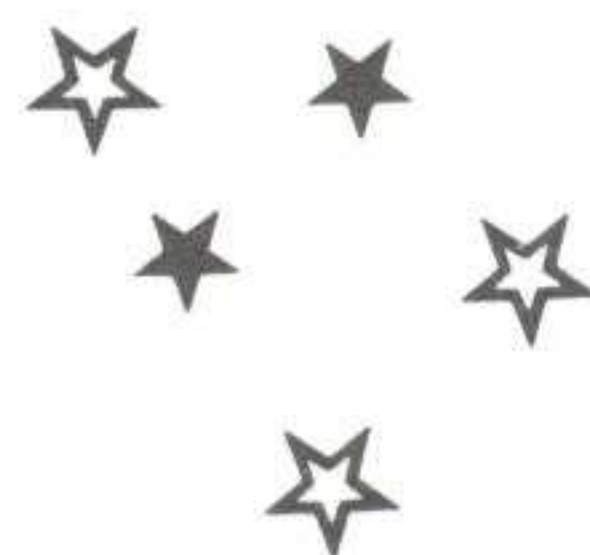
Ook kregen de kinderen, die dit nodig hadden kleren, daar zou je nu eens mee moeten aankomen, om op school de kinderen kleding te geven.

Wat dat betreft is de tijd helemaal veranderd en of die veranderingen allemaal ten goede zijn.....?

Laten we daarover maar niet twisten. Laten we blij zijn dat we kleding nu allemaal wel zelf kunnen kopen.

En laten we dat allen maar goed waarderen.

Prettige feestdagen,
J. Diepeveen.

NIEUWE LEDEN, bijgewerkt t/m 20 november 1979.

Alberts, fam
Amerongen, R v
Arendsen,
Bent, mv C vd
Berkhof, A

Beuker, HWR
Blaauw-de Wit, mv HA
Bosch, F
Brand, WE vd

v Eeghenbosln 4-Ede
Evekinkwg 50-Ederveen
Buizerdln 33-I - Ede
A Durerstr 29-Amsterdam
Dr Kimmijserln 22 -
Lunteren
Bellaertstr 6-Bennekom
Beatrixln 27 - Ede
Oude Gracht 27-Utrecht
Veldhuizerwg 33-Ede

vervolg "Nieuwe Leden"

Donkelaar, T
Droffelaar, mv
Elbertsen-v Ginkel, mv R
Fischer, JCA

Folsche, G
Folsche, GH
Gerrits, DC
Haan, A de
Hendriksen, RJ
Heusden-Beusichem, mv v
Hey, mv J
Hiensch, P
Houmes-Mons, mv W
Jonge, AM de
Kroon, PA
Markes-Verjans, mv MHF
Matthes, C
Ossekoppele, GA
Prangma, PH
Roelofsen, HJ
Rijksen-Wardekker, mv
Severijn, RB
Stel, H
Stemerdink, GJ
Suurmond, PG
Tongeren, H v
Vaarkamp, F
Vaarkamp, O
Veen, C ten
Weener-Beerdsen, mv Z
Weerd, E vd
Westermeijer
 Bouw-& Expl. Mij
Weijland, W
Winkelmeijer, mv
Zomer & Keunig BV

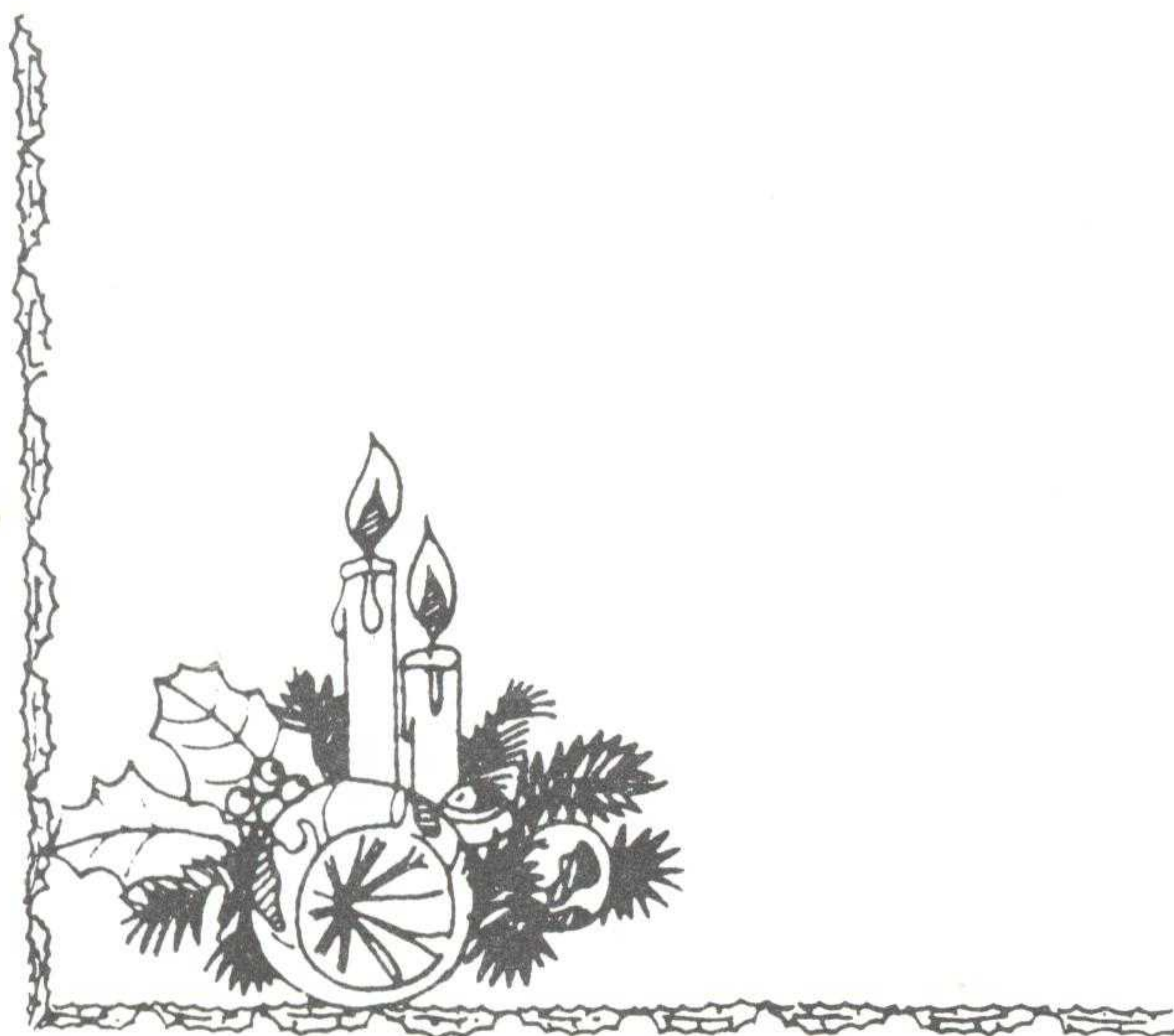
Heuvelsepapad 32-Ede
Kortehoven 1-Bennekom
Veldhuizerbrink 3-Ede
66 Beau Vallou-St Georges
Road-East London-St Afr.
Heemskerkstr 12-Ede
Bosrand 26-Ede
Stationswg 95-Ede
Obrechtln 64-Ede
Asakkerwg 39-Ede
Kolkakkerwg 9-Ede
Bettekamp 82-Ede
Nwe Maanderbrtwg 31-Ede
Beukenln 5-Ede
Margrietln 4-Ede
Maanderwg 25-Ede
v Heutszln 1000 K1254-Ede
Burg. Jacobln 20-Bussum
Ireneln 48-Ede
Gr Ginkelsewg 1-Ede
Zonneoordln 4-Ede
Korhoenln 3-Ede
Bloemhof 1-Ede
Baliln 5-Ede
J v Stolbergln 5-Ede
v Borsseleln 5 - Ede
Parkwg 48-Ede
Hessewg 54-Ede
Wekeromsewg 27-Ede
Ketelstr 6-Ede
Tollenburg 32-Ede
Hertenspoor 2-Ede

Eusebiusbuitensngl 2-Arnhem
Burg. Prinsln 64a-Ede
Hulwg 6-Lunteren
Kernhemsewg 7-Ede

Prettige feestdagen
en een
heel voorspoedig 1980

ALLES VOOR DE DOE-HET-ZELVER

* Hout

* Board

* Triplex

* Schroten

* Wandplaten

* Deuren

* Draadmateriaal

* Keukens

* Kasten

* Gereedschap

* IJzerwaren

* Verf (vervetal.)

* Schildersgereedschap

* Wandweefsel

* Schuimvinyl

* Rambe assortiment

* Autolakken

* Beitsen, lakken, lijmen enz. enz.

Dit alles natuurlijk bij

DOE-HET-ZELF MARKT

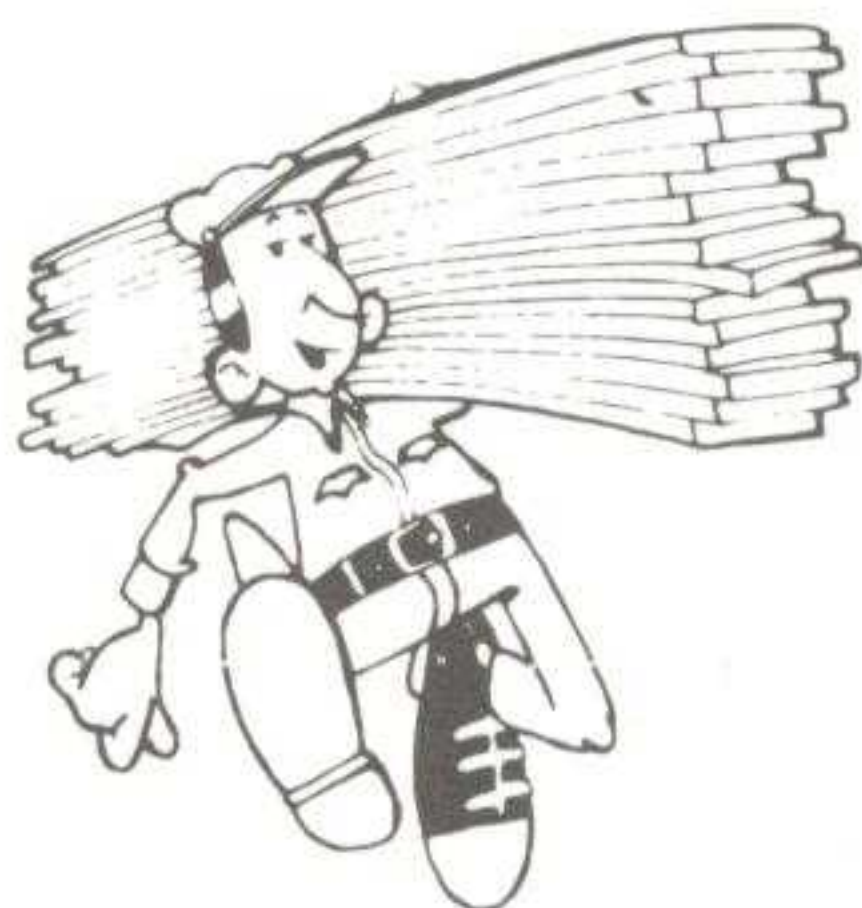
ELBERT JANSEN V/H DE NOOY

KOLKAKKERWEG 65-67

EDE. TELF. 08380-11680

* Wij geven U een
deskundig advies

* Bezorgen
gratis

DE SPAARBANK VOOR EDE
ANNO 1872 BONDSSPAARBANK

De oudste financiële instelling in Ede,
die ondanks haar leeftijd met jeugdig élan
actief blijft met een aan vandaag aangepaste
dienstenpakket ook voor U!

'n Bondsspaarbank, moderne gezinsbank voor
alle bankzaken en verzekeringen.

Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van
vele duizenden spaarders.

Hoofdkantoor Telefoonweg hoek Maandereind.

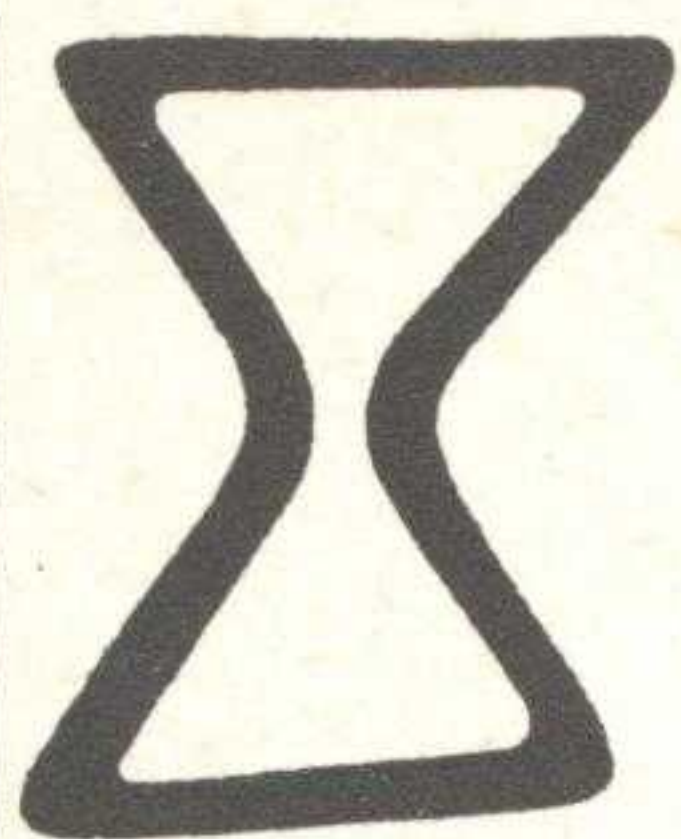
Vijf kantoren in Ede.

Tien kantoren in de gemeente.

Telefoon 19020

Giro 821000

de zandloper

1980-3

een uitgave van de vereniging oud ede

De smalste overweg van Nederland, hier langs de Kippelijn te Ede

GLASSCHADE HERSTELLEN

JANSEN v/h de NOOY bellen

tel.: 16308

tevens verkoop en plaatsing van alle soorten glas.

SPIEGELS en GESLEPEN GLASPLATEN

ISOLATIEGLAS van THERMOPANE - POLYGLAS
of aluminium voorzetramen.

GLASHERSTEL JANSEN v/h de NOOY

Bettekamp 13-Ede tel.: 16308

SCHILDERSBEDRIJF de NOOY

voor alle onderhoudswerken, zowel binnen- als
buitenwerk, sanswerk, sierpleister, sigmulto,
behangwerk en andere schilderswerkzaamheden.

voor informatie

naar :

JANSEN

Bettekamp 13 - Ede

tel.: 16308

DAGELIJKS BESTUUR

voorzitter: D. de Nooy, Wagenaarln 16,
6711 GB Ede-Gld, tel.: 12373.

sekretaris: J. Clant, Amsterdamsewg 34,
6712 GJ Ede-Gld, tel.: 15997.

penningmeester: J. Smit, Arendshorst 29,
6714 LV Ede-Gld, tel.: 32462.

ERE-LEDEN

H.M. Oldenhof
J. de Nooy

MUSEUM-ADRES

Museum Oud-Ede, Museumpln 7
6711 NA Ede-Gld, tel.: 19554.

CONTRIBUTIE

De minimale contributie bedraagt
f 15,- per jaar, over te maken op
postrekening 3534268, ten name van
de penningmeester van Oud-Ede te
Ede.

REDAKTIE van het blad "DE ZANDLOPER"

J. Das, Weerdenstein 205,
6714 CP Ede-Gld, tel.: 17052.

Mv E. Hendriksen, Wilterdinkstr 9
6712 EB Ede-Gld, tel.: 13074.

H.J. Nijenhuis, Molenstr 101
6712 CT Ede-Gld, tel.: 16838.

eindredactie: S.J. Ouwendijk, Nettelhorst 43
6714 MA Ede-Gld, tel.: 33089.

KOPY

Alle kopy voor "De Zandloper" graag
inzenden aan het redactie-adres:

Redactie De Zandloper, Museumpln 7
6711 NA Ede-Gld.

VERANTWOORDING voor GEPUBLICEEERDE TEKSTEN

De redactie van De Zandloper is u zeer erkentelijk voor al uw bijdragen in de kopy.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van historische en technische gegevens blijft echter uitdrukkelijk voorbehouden aan hen, die de betreffende kopy hebben ingezonden.

Eveneens kan de redactie geen verantwoording nemen voor het niet vermelden van de bron, etc., bij het plaatsen van artikelen en ingezonden stukken.

OVERNAME VAN ARTIKELEN UIT "DE ZANDLOPER"

Uit dit blad mag niets worden overgenomen zonder de schriftelijke toestemming daartoe van de redactie.

NIEUWE LEDEN, bijgewerkt t/m 25 augustus 1980

Asselt, E van	J v Stolbergln 44 - Ede
Blotenburg, H	St Hubertus 8 - Ede
Brink, G vd	St Hubertus 63 - Ede
Ginkel, mv K van	v Voorthuizenln 27 - Ede
Hardeman, MF	Hulsbeek 24 - Ede
Hardeman, W	Heuvelsepapad 10 - Ede
Hengeveld, J	Okeghemln 6 - Ede
Hoeflaken, MG van	Park Paasberg 8 - Ede
Hoën-Vochtelo, mv T	Korenbloemln 25 - Ede
Karssen, H	Detmarln 5 - Ede
Kesteren-Spruijtenberg, mv EM van	Buurtmeesterwg 34 - Ede
Olievira-Melchior, mv E	Wilterdinkstr 30 - Ede
Roelofsen, A	Luijnhorst 942 - Ede
Schipper, J	Slijpkruikwg 11 - Ede
Scholtus, C	Maanderbuurtwg 82a - Ede
Snippenberg, CH van	Bettekamp 81 - Ede
Voskuilen-Langelaar, mv J van	Schaapsweg 53 - Ede
Wal, FW vd	Nassauln 16 - Ede

EDES EERSTE INDUSTRIE

Nog steeds ligt het terrein een het einde van de Stationsweg (westzijde) te wachten op een bestemming.

Eertijds was het in gebruik als halte der Spoorwegen (het eindpunt van de spoorlijk Ede-Nijkerk).

Hotel van Laar (later "Welgelegen" en daarna tot voor enkele jaren geleden "De Witte Hinde") heeft daar z'n vestiging gehad.

Voordien was het een exportslachterij en omtrent de eeuwwisseling werd het aangekocht door de heer Henneman, die er een machinefabriek stichtte (in de volksmond bekend als de IJzerfabriek).

Al spoedig specialiseerde de nieuwe fabriek zich in het maken van "koffiebranders" in diverse maten en modellen.

De foto op de volgende pagina laat u een der eerste modellen zien, waarvan het origineel nog steeds in gebruik is bij de heer J. den Ouden in Nieuw Lekkerland.

De heer Henneman was een erg rusteloos type -nooit tevreden, maar steeds zoekende naar wat beters, compacter en handelbaarder.

Daaruit resulteerde uiteindelijk zijn brandertype "Eureka", van Henneman en Co uit Ede-Holland.

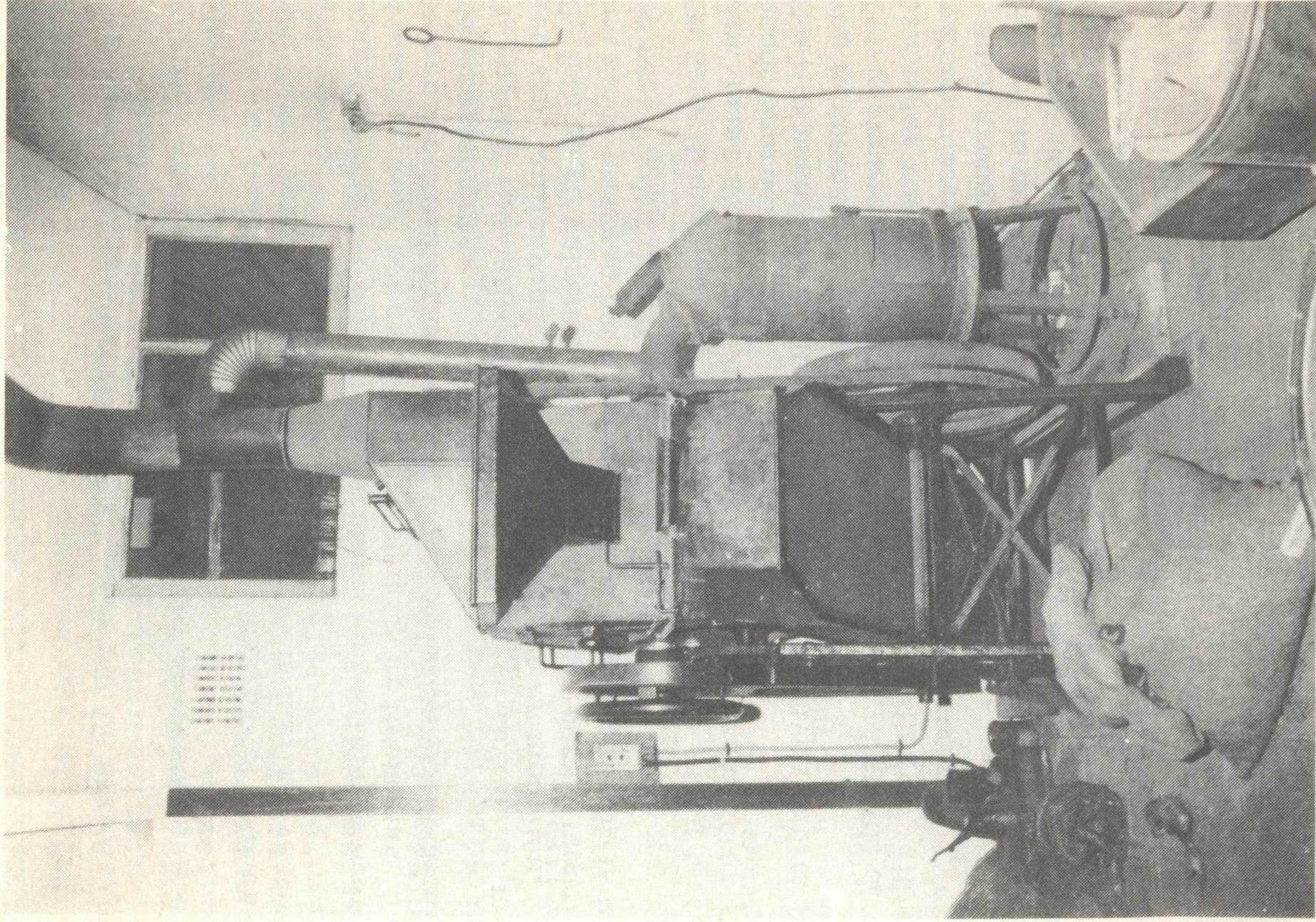
Een gasbrander, trommel, menkuip en zeef, alsmede de exhauster voor het wegzuigen van de vruchtvliesjes, alles geconstrueerd als één compact geheel en vastgezet op een houten grondplaat van ongeveer 110 x 80 cm.

Het 5-kilo model werd het paradepaardje, gedecoreerd met een gestyleerde koffieplant en een stijlvolle vermelding van de naam, Eureka, Henneman en Co, Ede-Holland met het fabriekaatsnummer.

De heer Henneman onderkende de waarde van de reclame en zond zijn luxe-model in op de diverse tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Met de diverse kleine - en grote modellen gaf dat een ommekeer in de tot dat moment nog bestaande toestanden.

Maar ook de heer Henneman zag zich al gauw genoodzaakt om de leiding van de fabriek over te geven in andere handen, namelijk aan de heer C. den Ouden, komende uit de scheeps

de koffiebrander "Eureka"

en constructiebouw. Hij kreeg een goed lopend bedrijf in beheer en vulde de lopende opdrachten nog aan met toelevering van bijvoorbeeld emmers voor de baggerindustrie. Zulke emmers (die van een omvang en inhoud waren, dat ze voor vele Edenaren een onbekend begrip vormden) eisten een aanpassing van de bestaande fabriek.

Het oude gebouw met de diverse tochtige loodsen werd afgebroken en er kwamen respectievelijk een eigen ijzergieterij, een modelmakerij en een constructiehal met hijskranen en een brug.

Een (voor ons begrip) grote gasmeter, lopend op gas van eigen fabricaat, bracht via drijfwerk en riemen de vele machines in werking.

Direkteur den Ouden en zijn fabrieksbaas de Lange waren vaklieden, die menige daar werkende Edenaar ook tot ont-plooiing brachten.

Op het voorplein verrees een kantoorgebouw met tekenkamers.

Totdat tussen 1927 en 1935 ook hier de crisisjaren toesloegen.

Men probeerde van alles, zelfs het gieten van overmaatse zuigers voor versleten auto-motoren, maar de precisie arbeid en de apparatuur ontbraken ook hiervoor, zodat de "ijzerfabriek" haar poorten moest sluiten.

Vele gezinshoofden kwamen in de steun, dat betekende een zeer sobere uitkering.

Anderen vonden bij de AKU een nieuwe werkkring, of verlieten Ede en een zeer enkele energieke vakman begon voor zichzelf als smid of constructeur.

Om een kleine indruk te krijgen van de economie in die tijd: De heer den Ouden bood mij persoonlijk het kantoorgebouw met constructiehal (zonder hijsbrug) en de loodsen, grenzende aan hotel Welgelegen aan, voor de (niet te geloven) somma van f 11.000, -.

Alles was veel te groot voor ons eigen kleine bedrijf en van speculeren hadden wij een grote afkeer.

Niets is hier echter blijvend -de NS-halte werd opgeheven, het hotel veranderde diverse keren van naam en eigenaar, de fabriekshal herbergde na de oorlog een meubelindustrie,

totdat vrijwel alles op die plaats onder de slopershamer is gevallen.

Echter de groeiende onkruidgewassen voorkomen dat het terrein terugkeert naar de oer-toestand, namelijk een zandverstuiving.

Wat zal de toekomst hier brengen?

J. de Nooy.

OP REIS MET OUD-EDE

Woensdag 20 augustus j.l. was het dan weer zover; ons jaarlijkse uitstapje.

Precies op tijd, half negen, vertrokken twee volle bussen vanaf het museum, met bestemming Amsterdam.

Was het bezoek aan de hoofdstad voor ons als plattelanders een halve eeuw geleden een hele belevenis, ook nu anno 1980 zat er wel een element van avontuur in, vanwege de recente activiteiten van de krakers.

Deze opvatting werd nog versterkt door het advies van de voorzitter/reisleider bij het binnenrijden van de stad:

"Heren, houdt de hand op de portemonnaie" (alsof de meesten dat altijd al niet doen, en "Dames, denk vooral aan uw tasje".

Na in het motel "Amsterdam" een kopje koffie te hebben gedronken reden we langs de Amstel naar de binnenstad om bij de aanlegplaats voor de rondvaartboten te stoppen.

Even daarvoor kregen we als extra attractie nog een blik op de bewuste kraakpanden aan de Frederik Hendrikkade en konden we zien hoe grondig stenen en trottoirtegels uit de grond waren gerukt; vernielingen, die op dat moment alweer door de Dienst Gemeentewerken werden hersteld.

Een tocht met een rondvaartboot heeft zo haar eigen bekoeringen; rustig zitten en links en rechts kijken naar de fraaie huizen met hun dito gevels, afgewisseld met karakteristieke doorkijkjes.

Hoe snel echter de aandacht daarvoor kan worden afgeleid, bleek wel, toen de man aan het roer van de rondvaartboot ons wees op een gammele schuit, waar een dierenliefhebber meer dan honderdvijftig zwervkatten had verzameld.

Prompt waren nu alle ogen gericht op dek en gangboord van

deze schuit, waar de dieren in alle mogelijke schakeringen rondwriemden.

Waarschijnlijk om bezuinigingredenen was de gids die voorheen tekst en uitleg gaf aan de passagiers, nu vervangen door een bandje, dat op de juiste momenten even werd aanzet.

Dat zelfs deze moderne techniek met de tijd moet meegaan bleek wel op het IJ, waar de metalen stem verkondigde:

"Rechts liggen de droogdokken!" en daarvan tevens de werking vertelde. Snel echter greep de jeugdige kapitein zijn microfoon om boven de bandtekst uit aan ons mede te delen dat de dokken al enige tijd geleden naar elders waren verplaatst.

Na deze fijne boottocht weer in de bussen; nu naar het Rijksmuseum. Van alle pracht, die daar viel te bewonderen, vormde natuurlijk de "Nachtwacht" van Rembrandt wel het hoogtepunt.

Voor de ware kunstliefhebbers was het bezoek hier eigenlijk veel te kort, maar door het vele oponthoudt in de binnenstad, moest er wat op de tijd beknipt worden om het gehele schema te kunnen handhaven.

Terug naar het centrum, waar in de wintertuin van Krasnapolski de broodmaaltijd zou klaar staan.

De naam alleen al deed duur aan en lag zo prettig in het gehoor, dat de verwachtingen hoog gespannen waren.

We werden dan ook niet teleurgesteld, integendeel, in de fraaie zaal stonden tafels, beladen met alle mogelijke soorten brood met de meest uiteenlopende belegging.

De leden van Oud-Ede hebben de tafels dan ook alle eer aan gedaan. Daarbij uiteraard naar believen, de nodige koffie, thee of melk met volop fruit toe; deze broodmaaltijd was werkelijk geweldig!

Inmiddels was de zon doorgebroken en liepen wij, na de versterking van de inwendige mens, over een zonnige Dam naar het paleis.

In de bekende Burgerzaal speelde een vrij omvangrijk orkest op de tonen waarvan wij rustig rondrentelden door de verschillende zalen, voor zover die althans voor het publiek toegankelijk waren.

Reeds tijdens de boottocht was onze kennis verrijkt met de mededeling, dat ook dit paleis op 13.659 palen is gebouwd (een mens is dus nooit te oud om eens wat bij te leren).

Als laatste punt van het programma brachten wij een bezoek aan de nabij gelegen Nieuwe Kerk, een goed gekozen eindpunt.

De fraaie architectuur, de ramen, de fantastisch bewerkte preekstoel, om maar een paar punten te noemen, waren het bezichtigen meer dan waard.

Al gauw rees de vraag, waar koningin Beatrix tijdens haar kroning eigenlijk had gezeten, maar tijdens de rondleiding, die even later volgde, werd dit feit en verder vele andere wetenswaardigheden haarfijn uit de doeken gedaan.

De bussen werden weer opgezocht en daar het sein voor vertrek nog even op zich liet wachten, hadden we nog een fraai gezicht op de Dam en het Nationale Monument, waar honderden jongelui zittend, liggend of hangend met volkomen niets doen hun tijd door brachten.

Even voor het verlaten van de stad, de bussen waren het centrum al uit, zagen wij uit een zijstraat een stoet mensen naderen, voorzien van de nodige spandoeken; blijkbaar is in Amsterdam de dag niet goed zonder het houden van een demonstratie.

Volgens onze chauffeur, die trouwens de gehele tocht zijn mondje wel wist te roeren en ons tal van inlichtingen verstrekke, wisten de mensen nog niet goed voor wat of tegen wat zij optrokken, maar eenmaal onderweg kwam er ongetwijfeld wel een idee uit de bus.

In een rustig tempo reden wij huiswaarts; even voor zessen stopten de bussen weer voor ons museum en hadden de voldoende deelnemers genoten van een prachtige tocht, zonder enige wanklank.

Reisleider de Nooy, en met hem al degenen die de reis hebben voorbereid verdienen hiervoor alle hulde,

En nu maar weer wachten op het volgende jaar, want een dagje uit met Oud-Ede is inmiddels een traditie geworden.

H. J. Nijenhuis.

MEDEDELINGEN

Tentoonstelling

Tot en met 26 september a. s. wordt in het museum "Oud-Ede" de tentoonstelling gehouden "Sporen door de Gelderse Vallei".

Getoond worden modellen van het voormalige materiaal, dat werd gebruikt op de spoorlijn Ede-Nijkerk.

Ook diverse documentatie is tentoongesteld.

Beslist de moeite waard om eens even de gaan kijken.

Halte Gemeentehuis — Ede.

Een gezicht op een deel van de Kippelijn

Buurtspraak

Wij vestigen even uw aandacht op de buurtspraak van de buurt "Manen".

Deze buurtspraak wordt zoals gebruikelijk gehouden op de derde donderdag in september (= 18 september a.s.)

Kaart van dhr Ossekoppele

Deze kaart van de situatie in en rond Ede van vroeger is met een verklarende tekst verkrijgbaar aan de balie van het museum Oud-Ede.

Voor onze leden is de verkoopprijs vastgesteld op f 1,95.

Cursussen en lezingen

Gaarne vestigen wij uw aandacht op de volgende cursussen en/of lezingen van de Volksuniversiteit-Ede, Stationsweg 63-I (tel.: 18732).

B9 Antiek als liefhebberij

Wat voor de één 'ouderwets' is geldt voor de ander reeds als antiek. Aan de hand van vier rubrieken wil deze cursus nader ingaan op antieke voorwerpen, die men nog vaak in de Nederlandse huizen tegenkomt.

1. Meubels — hoogtepunten in de meubelkunst.
2. Porselein- en aardewerk — vorstelijk porselein en oud gebruiks-aardewerk.
3. Brons, koper, ijzer en tin — bijdragen aan een huiselijke gezelligheid.
4. Antiek en rariteiten — kijk op antiek in de praktijk, verkoophuizen, antiquairs en antiekmarkten.

docente: Mevr. G.J.H. v.d. Want-Nagelkerke.
aanvang: dinsdag 4 november om 20.00 uur,
4 wekelijkse lessen van 2 uur.
plaats: 'De Open Haard', Willem de Zwijgerlaan 3, Ede.
kursusgeld: f. 42,- ..

B12 Boerderijen en molens

In deze gezamenlijke cursus met de vereniging 'Oud Ede' komt het volgende aan bod:

- theoretische informatie over boerderijen, welke soorten zijn er;
- exkursie naar boerderijen in gemeente Ede en naar kaasmakerij;
- informatie over bouw en werkwijze van molens en de verschillende typen;
- bezoek aan molens waarbij u een moleenaar bezig kunt zien.

aanvang: maandag 23 februari om 20.00 uur,
2 lessen en 2 exkursies op zaterdag.

plaats: Marnix College, Gildestraat 1, Ede.

kursusgeld: f. 40,-.

A5 Leer uw eigen dorp kennen

In deze lezing, die in samenwerking gegeven wordt met de vereniging 'Oud Bennekom', zal de heer H. Gijsbertsen de ontwikkeling en verandering van het dorp Bennekom en omgeving vanaf de eeuwwisseling schetsen aan de hand van dia's van vroeger en nu.

spreker: H. Gijsbertsen

plaats: 'De Brink', Brinkstraat 29, Bennekom

aanvang: dinsdag 28 oktober om 20.00 uur.

Wensenlijstje museum

In het nummer 1979-3 van De Zandloper publiceerden wij een wensenlijst van dingen die het museum nog graag zou bezitten. Een pootstok en een houten kruiwagen zijn inmiddels al boven water gekomen.

Graag publiceren wij hieronder nogmaals deze wensen:

-kogelflesje	-plantwiggen	-plaggenzicht
-carbid-fietslantaarn	-plantbak	-heetmes
-koffielootje	-zaaiblik	-vijlbank
-melkfles "Concordia"	-zaaiviool	-halfronde
-plantezel	-hooihaak	plantschop

Heeft u iets, of weet u iets, geef ons even een seintje.

VETPRIEZEN

Bovenstaand woord is, met zoveel andere woorden, vrijwel uit onze omgangstaal verdwenen.

Het woord stamt uit de tijd, dat in ons dorp veel boeren en ook wel burgers in de eerste helft van de maand november (vandaar de naam slachtmaand), voor eigen gebruik één of meerdere varkens slachten.

Zo'n varken mesten, dat betekende eigenlijk een spaarpotje; in de zomer konden alle kosten voor het voer er wel af, terwijl tijdens de wintermaanden, als er aanmerkelijk minder werd verziend, de gang naar de slager tot een minimum kon worden beperkt.

Wijzelf hielden thuis geen varken; vader was een echt stadsmens die van veehouden of landarbeid geen snars verstand had. Hij liep met een grote boog om hark en schoffel heen en het feit, dat onze moestuin nog wat opleverde, was dan ook aan moeder te danken.

Maar bij mijn buur- en speelkameraadje was dat alles wel het geval en hij waarschuwde mij altijd bijtijds, als er bij hen geslacht ging worden, zodat er ook op dit terrein nogal wat herinneringen zijn blijven hangen.

Het betekende op de bewuste dag erg vroeg uit de veren, want zodra het licht werd verscheen de slachter, gewapend met een leren koker, waarin zijn lugubere attributen zaten, zoals messen en krabbers.

Buurvrouw had reeds voldoende water aan de kook gebracht en kwam met de jeneverfles op tafel om alvast een neutje te nemen op de goede afloop. Dan werd het varken -onbewust van wat haar boven het hoofd hing- uit het hok gehaald en naar de slachtplaats gebracht, een klein stukje straat achter het huis.

Dit was het moment waarop wij ons een beetje terugtrokken; het geschreeuw van krulstaart en de stro-

men bloed die zouden volgen, was voor onze jongenszieltjes toch wel wat te veel.

De slachter ging evenwel vrolijk verder; een touw werd rond de achterpoten van het varken geknoopt, waarna de man met een grote voorhamer door een welgemikte slag het dier bewusteloos sloeg.

Met behulp van het touw werd het varken omver getrokken, de keel werd opengesneden en in enkele minuten was het varken dan doodgebloed.

Later werd het gebruik van een schietmasker voorgeschreven, waardoor het slachten enigszins op een humaner peil kwam.

Vervolgens werden ketels met kokend water over het dier gegooid en begon men met het afkrabben. Niet alleen het lijf, maar ook de poten en de staart werden grondig van haren ontdaan.

Nu kwam buurman met een korte ladder aanzetten, die onder het varken werd geschoven.

Van de achterpoten werden een paar pezen doorgesneden, waarmee het varken dan aan de ladder werd vastgebonden.

Met vereende krachten werd de ladder tegen de achtergevel aangezet -een erg zwaar karwei- zo'n drie à vierhonderd pond op te tillen.

Als het zover was gekomen, stonden wij wel weer met de neus vooraan; het ergste was nu voorbij en er ging een tik-

keltje eigen belang meespelen.

Het varken werd in de lengterichting opengesneden en de ingewanden werden er uitgehaald, waarbij ook de blaas, die voor ons jongens was bestemd.

Wij maakten die blaas schoon om hem vervolgens op te blazen en dicht te binden. Het was niet direkt een smakelijk karweitje, maar het leverde een prima voetbal op, waar we erg veel plezier aan beleefden totdat een te harde trap ook daar weer een eind aan maakte.

Nadat alle organen verwijderd waren, werd datgene wat geschikt was voor de consumptie, alsmede de darmen die bij het worstmaken dienst moesten doen, zorgvuldig schoongemaakt.

Het varken bleef de rest van de dag aan de ladder hangen om het vlees te laten besterven, zoals men dat noemde.

Nadat nogmaals een borreltje was gedronken, verdween de slachter om later op de dag terug te komen voor het afslachten.

Tegen de avond kwamen buren en familieleden, die, voor zover zij althans zelf geen varken bezaten, van de slacht op de hoogte waren gesteld.

In alle toonaarden werd het varken bewonderd en besproken; men noemde dat "vetpriezen", zoals het vetprijzen in de dorpstaal werd uitgesproken.

Een oer-oud gebruik, dat in vroeger jaren een andere betekenis bezat, toen veel zwaardere varkens werden geslacht, die vooral veel spek opleverden. De hele buurt kwam dan aanzetten; zorgvuldig werd elk geslacht varken bekeken en geschat om aan het eind van elke slachtperiode te kunnen vaststellen, wie dat jaar het meeste vlees en spek in de kuipen had.

Gelijdelijk werd het gewoonte om de vetprijzer een paar karbonades, wat spek of worst mee te geven, een zogenaamde hutspot.

Nadat deze geste was ingeburgerd, werd een gave in natura voor de meeste vetprijzers belangrijker dan de bewondering van het varken.

Bij buurman verscheen ook steevast een tante, die amper

naar het dier omkeek, maar direkt naar binnen stapte om een kopje koffie te drinken en weer vertrok zodra de huts-pot aan haar was overhandigd.

De meeste mensen vergaten bij de slacht ook de dominee niet; veelal kreeg hij een extra portie. dat gezien het destijds nogal schamele inkomen van de voorganger, altijd erg welkom was. Dat zo'n geestelijke ook wel eens op de koffie kwam, vertelt de bekende Vlaamse schrijver Felix Timmermans (1886-1947) in één van zijn boeken en wel leuk om hier in het kort na te vertellen.

Boer Peerke had een varken geslacht en de pastoor, die van alle gebeurtenissen in het dorp erg goed op de hoogte was, vereerde hem nog dezelfde dag met een bezoek.

Het varken aan de ladder had zijn volle belangstelling; wat een vlees en vooral wat een grote hammen. Hij prees het dier tot en met en meende tenslotte: "da's iets moois wat gij daar hangen het, Peer". De boer, die allang nattigheid voelde, zei: "Ja, ja, da's zeker, maar meneer pastoor, gij zijt erg geleerd, weet gij nou het verschil tussen dit varken en onze lieven Heer?"

"Foei, Peer, dat riekt wel naar heiligschennis!"

"Toch niet, meneer pastoor", aldus Peerke. "K zal oe 't uitleggen; onze lieven Heer is er voor ons allemaal, maar dit varken voor mien alleen", waarop de pastoor teleurgesteld afdroop.

Zulke staaltjes zullen in ons dorp wel niet zijn voorgekomen maar een feit is het wel, dat huisslachten en vetpriezen al lang tot het verleden zijn gaan behoren.

H. J. Nijenhuis.

BEVRIJDINGS-ROKKEN

Minse, 'k ha weer heel veul te vertelle over alles dat er de leste tied zo weer in en um 't museum het plaats gevonde. 'k Bewaor dat veur een vollegende keer. 'k Wou noe een bietje jullie medewarking vraoge. In de veurige Zaandloper he'k mit jullie wat gepraut over de Oraanje-tentoonstelling in ons museum. Noe wil ik jullie belangstelling inroep veur de kommende plannen. Wat is naomeluk ut geval.... Een

paor leeje van de museum-kemissie he'n noe al een paor keer "Bevrijdingsrokke" gezien en noe bin d'r planne um in de Kersvakansie zukke rokke te kiek te legge in ons museum Noe zou'k as vrouw tot vrouw an jullie wille vraoge, as jullie noe zo'n "nationale Feestrok" of zo'n "Bevrijdingsrok" he'n of iemand wete die er eene het, zeuk dan kontakt mit de minse in 't museum. Dan kan ok die rok een plaotsje viende in de vitrine van 't museum.

Zo'n feestrok bestaot uut allerlei lapjes die an mekaor zin geneit en soms ok wel geborduurd.

Veulachtig zin ze gemaakt ter gelegenheid van de bevrijding mer ok wel veur een herinnering an minse of an prettige of minder prettige beburtenisse in de loop der jaore.

D'r motte bij de bevrijding zo'n 4000 van die rokke gemaakt zin....'t is begonne in oorlogstied.

'k Had zo gedocht dat d'r ok bie us in de buurt wel een paor bewaord zouwe zin gebleeve.

D'r kan een goor lapje tusse zitte van ut hemd van Geurt, die in Duitsland was in een kamp, mer ok gerust een stuk van die ouwe rok van moeder, waarop is geborduurd.

Zo zag ik d'r laots eene, waar verdulleme opstond "Kop op, doorgaan!", went dat zei de minse toen nogal ees tegen mekaor, as 't weer us moeilijk was.....

De vrouwenverenigingen hen ok allemaol een brief gehad om medewarking veur het opsporen van deze rokke te vraoge. Ik mag lije dat er veul minse hierover wat laote heure, zodat het een verduld aordige tentoonstelling zal worre.

Noe tot slot nog effe een opmarking: Jullie komme toch ok effe kieke naor de tentoonstelling die er noe is over de zgn. Kippelijn en veural over het stuk Barreveld - Nijkerk van vrogger ? Zul je beduusd staon te kieke, hoeveul dinge er vort zin.

Wat zin wij dan blij, dat ut gelukt is het station hier te houwe veur 't museum. Minse jullie denke um de rokke en Harreme en ik zien jullie binnenkort? Daor rekene we op!! Minse overleg het. Het beste en de groete van

MIENTJE uut OUD EE.

ALLES VOOR DE DOE-HET-ZELVER

* Hout

* Board

* Triplex

* Schroten

* Wandplaten

* Deuren

* Draadmateriaal

* Keukens

* Kasten

* Gereedschap

* IJzerwaren

* Verf (vervetal.)

* Schildersgereedschap

* Wandweefsel

* Schuimvinyl

* Rambe assortiment

* Autolakken

* Beitsen, lakken, lijmen enz. enz.

Dit alles natuurlijk bij

DOE-HET-ZELF MARKT

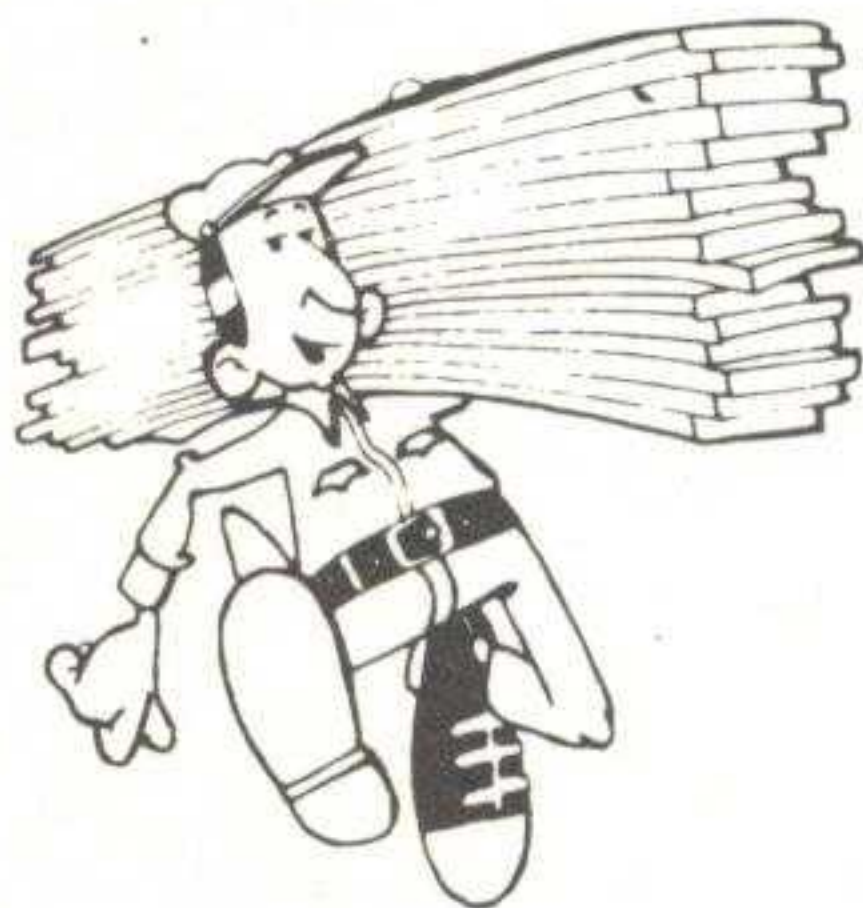
ELBERT JANSEN V/H DE NOOY

KOLKAKKERWEG 65-67

EDE. TELF. 08380-11680

* Wij geven U een
deskundig advies

* Bezorgen
gratis

DE SPAARBANK VOOR EDE
ANNO 1872 BONDSSPAARBANK

De oudste financiële instelling in Ede,
die ondanks haar leeftijd met jeugdig élan
actief blijft met een aan vandaag aangepaste
dienstenpakket ook voor U!

'n Bondsspaarbank, moderne gezinsbank voor
alle bankzaken en verzekeringen.

Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van
vele duizenden spaarders.

Hoofdkantoor Telefoonweg hoek Maandereind.

Vijf kantoren in Ede.

Tien kantoren in de gemeente.

Telefoon 19020

Giro 821000

